

DİL

B.S: Bismillahirrahmanirrahim, geçen hafta demiştik birkaç ders dil üzere sohbet yapacağız. Çünkü dil, kültürün, inancın, hayatın sosyal yapının, ailenin hatta insani yapılanmanın ilk çekirdeğidir. Gerçi bizim bu konuda bir takım konferanslarımız var. İşte Kelimeler Kavramlar yaklaşık 4 saat, o şimdi masada hazır. İşte Dil ve Ruh gibi, etimolojik bir takım böyle makale çalışmalarımız var; yani insan kitapları okursa takip ederse yeteri kadar bilgi birikir. Fakat yine de geçen hafta da yine dil üzere konuştuk bu hafta da konuşacağız, eğer ihtiyaç olursa bir hafta daha konuşacağız ondan sonra hakikat ilmine geçeceğiz, dil araçtır ilmidir, o da hakikat de, aynı bazı hakikatler bazı araçlar altta kalır, bir üst ilimler var. Eski medrese tahsilinde dille ilgili ilimlere alet ilimleri derler. İnanç, hukuk, kelam diğer ilimlere de yüksek ilimler yani eski tabirle ulum-u aliye ve ulum-u aliye biri ayn ile yani yüce, yüksek ilimler; birisi de aliye alet ilimleri, arada elif ile ayn farkı var.

Bu akşam yine alet ilimlerinden ama yine inşallah sohbeti şöyle bitireceğiz âli bir nokta, âli bir ilmi mesele ile; hem dille ilgili bitireceğiz.

Dil deyince gramer diye, yani bugün, gramer kitapları lise de ortaokul da dilbilgisidir, üniversiteye geçince gramer oluyor. Aslında ikisi de gramerdir, o kavramlar da Türkiye’de oturmadığı için; o da ayrı bir mesele yani, sen çocuğa lise sona kadar dilbilgisi diyorsun ondan sonra gramere geçtin. İkisi de aynı şeydir, birisi lise seviyesi birisi üniversite seviyesi. Gramer Batı dili, gram ufak parçacık demektir, hatta gram kelimesi de oradan gelir ağırlık, toz. Araçadan Batıya geçmiş. Gramer o ufak parçacıkları bir araya getirme, getiren demek dil bilgisi o kelimecikler, sözcükler, harfler, takılar, edatlar, nokta, virgül hepsini bir araya getirip sana bir kumaş dokuyor. Gramer dokuma manasına da gelir İngilizcede ve Bursa da otobüs koltuk kumaşını dokuyan fabrikanın ismi Gramer Fabrikasıdır, kumaş dokuma. Çünkü dokuma da böyle ufak ipçikleri bir araya getirip bir kumaş dokuyor ya dolayısıyla cümle cümleden oluşan kitap bir nevi kumaş parçasıdır. Zaten vücudumuz da bir nevi kumaştır mesela deri dediğimiz şey hücrelerden örülmüş güzel bir kumaştır yani deri şeyden, bu yapay kumaşlardan daha harikadır.

Bu dilbilgisi ile ilgili birisi gramer dedik. Birisi de sarf var. Sarf bir kökü alıp parça parça edip harcama demek hani sarfiyat oradan gelir. Yani alırsın ilim kelimesi alim yaparsın, malum yaparsın, i’lam yaparsın, isti’lam yaparsın aynı kökten kesip kesip harcama, türetme demek. Bunun işte bugünkü batı dilinde morfoloji yani kelimenin şeklini alıp sırf şeklini değiştiriyor-sun, her şekil değişikliğinde ayrı bir kelime çıkıyor. İlim bilgi, alim bilen, malum bilinen, i’lam bildirme; isti’lam bilgi edinmek istemek ilaahir gider mesela.. Mesela mağfired günah silmek, istiğfar günahların silinmesini istemek, istifham anlaşılmasını isteme, ifham anlatma, fehm anlama.. Mefhum anlaşılın, mefhum diyoruz ya; ilaahir gidiyor. Bunun Batıdaki ismi

morfoloji; yani bir kök alıyorsun, kökün şeklini değiştire değiştire yaklaşık 30 küsur kelime türetiliyor bir kökten Arapçada. Arapça çok zengin bu konuda, diğer dillerde de aşağı yukarı eklerle, takılarla şöyle böyle kelime türetiliyor.

Bir de nahiv var, hani Sarf Nahiv medresede var. Nahiv kastetmek. Yani cümle ilmi, sarf ilmi kelime ilmi, kökü alıyorsun onu türete türete 40-50 tane ürün çıkıyor, türev ürünün ismi de orada türev denilir. Nahv kastetmek, cümleyi kurarak cümleye takla takla attırarak değişik cümle biçimlerini kurarak manayı kastediyorsun. Gerçi nahve de sentaks diyorlar. Sentaks aslında faydalı birleşim yani özne, yüklem, edat, zaman fiili hepsi bir araya gelince faydalı bir cümle çıkıyor, kutsal bir şey çıkıyor, bir birlik çıkıyor. Nahiv mana ilmi, cümle kurma ilmi zaten mana da kasıt demektir, nahiv de kasıt demektir. Ben bu kelimedem şu manayı kastettim, yani benim maksudum budur. Mana inayetten gelir yani sen ne ile ilgilenirsen, itina gösterirsen sen onu kastediyorsun, itina. Tabi terminolojide mucizelere de inayet denilir. Çünkü aslında Allah kâinatı yaratırken yeteri kadar mana sunmuş bize. Yeteri kadar ne yapmak istediğini, kastını göstermiş. Fakat millet okuyamayınca ara sıra böyle gözlerine bir azap, bir musibet, bir mucize, bir kerametle manayı bir daha parlatıyor, gösteriyor. Osmanlıcada da mucizelere inayet denilir, yani Allah o mana ile özellikle ilgilendi itina ile ilgilendi demek..

Bu inayet, itina mananın bizdeki bugün çokça kullanılan, eskiden beri de kullanılan ifade. İfade, fayda verme, bu kitap ne ifade ediyor yani neyi sana fayda yapıyor, veriyor. Hatta eskiden yani Arapçada cümle nedir? Bir manayı ifade eden kelime birleşikleri cümledir, diye cevap verilir.

S: Kelime birleşikleri..

B.S: Öyle tarif ederler. Mana ifade ediyorsa yani sana mana denilen faydayı kulağına, kalbine sokuyorsa o cümledir, eğer bir mana sokmuyorsa o şey değildir, cümle değildir. Müfit diyorlar yani kavlün müfid yani faydalı olan, fayda ifade eden söz demek cümle.

Cümle tüm demek hani bugün tümleç diyorlar, çünkü özne, yüklem işte fiil, fail, edat hepsi bir araya gelince cümle kelimelerin topluluğu olur.

S: Cümlenin cemle ilgisi var mı?

B.S: Cem..

S: Cümle, cem, topluluk o da cümlenin topluluğu..

T: Cümlemiz falan deriz.

S: Cem, cem etme..

B.S: Yok o aynladır, bu lamladır. Cümle, yani birkaç farklı şeyi bir araya getirdiğin zaman bu cümle cemil kökünden gelir, güzelleşir. Her birimiz tek başımıza iken güzel durmuyoruz fakat hepimiz bir araya geldiğimiz zaman cümle cemil oluyoruz. Özet, özet icmal var mesela, özet yapma, icmal özet yapma aynı zamanda güzelleştirme demektir. Cemil kökünü hatırlayın cemil.

Y.A: Hani bazen böyle cümlemize falan denir ya hani hepimize..

B.S: Hepimize çünkü o, hepsi bir araya gelince bir cümle oluyor.

Y: Cem-i cümle diyoruz ya.

B.S: Evet cem-i cümle var o teyidi, cem aynladır, cemevi ayn iledir, toplanma. Mesela camiye bu isim verilir, çünkü cami' insanları topluyor. Bu cami kelimesinin sonu ayn iledir. Cami bütün mahalleyi toplar. Cem evi de aynı mananın biraz daha Türkçesi. Şu özne, yüklem önemlidir. Mesela bugünkü, işte bu basit Türkçede özne diyorlar çünkü mesela Ali bilmiştir veya Ali biliyor dediğin zaman Ali orada özdür işin başıdır, işin özüdür, biliyor ise onun yüklemi. Yani o manayı ona yüklüyorsun, yüklem de öyle bir kelime. Eskiden mübteda derler çünkü Ali bilgilidir dediğin zaman cümle Ali ile başladığı için o ilk kelimeye mübteda derler, ibtida. Yani işin başı, cümlenin başı. O yükleme de haber, Ali bilgilidir dediğin zaman bir şeyi haber veriyorsun, bir şeyi haber veriyorsun yani haberler oradan gelir, bir şeyi haber veriyorsun.

Mantıkta ise bunun ismi farklı yani özneye mevzu derler, onu konu yapmışsın, baş yapmışsın, o habere de yükleme de mahmul derler, o manayı sen ona yüklüyorsun ve Üstad Bediüzzaman bu konuda çok uyarıyor. Bu bizim İslam kültüründe ve diğer dinlerin kültürlerinde hurafelerin çoğu şu özneyle yüklem mahiyetini bilmemekten kaynaklanır, diyor.

Mesela "bir adam geldi" burada bir adam öznedir. Biz burada bir adamdan ne anlarız? Bir insandır ve erkektir. Bu kadar anlarız. Bu adam âlim midir, cahil midir, Müslüman mıdır, kâfir midir, zenci midir, bedevi midir, Arap mıdır hiç belli değil. Fakat bu Ortaçağın spekülasyon kültürü icabı biraz karıştırmışlar. Başka kitaplarda o adamla ilgili ne kadar kültür varsa işte adam delidir, adam zencidir, adam bedevidir, adam cahildir, adam âlimdir, o adam kelimesi o ayette geçti diye bütün o vasıfları alıp özne yapıyorlar. Buradaki adam işte zencidir öbürü hayır diyor beyazdır, öbürü hayır alimdir, öbürü hayır.. İşte ihtilaflar o spekülasyonlardan.. Hâlbuki dil gramere göre kelime ifade ettiği kadar anlayabilirsin.

Zülkarneyn, Yecüc Mecücü önledi. Zülkarneyn kimdir? Allah'ın desteğine mazhar olmuş bir kuldur, tamam ayet bunu ifade ediyor. O Zülkarneyn, efendim, 20 metre miydi 30 metre miydi Afrika'ya mı gitmişti, Avrupaya'mı... Bunlar Kur'andan anlaşılıyor fakat bizimkiler spekülasyon yaptığı için Zülkarneyn ile ilgili ne kadar derme çatma bilgi varsa Kur'anın o cümlesine özne yapıyorlar, ondan sonra o ayet arada kaybolup gidiyor. Yani mübtedada sadece kelimenin taşıdığı mana kadar mana çıkartabilirsin. O senin diğer bilgiler ona uyar uymaz o ayrı bir ilimdir, o ayrı kriterler, ayrı araştırmalar ister.

Şimdi burada bir de hani belagat var. Belagat bir sözün güzel olması ama belagatin kelime etimolojisi o değil, bir sözün muhataba iyi bir şekilde ulaşması demektir. Peki, söz muhataba nasıl ulaşır. Eğer söz kuralları, çerçevesi, akıcılığı, grameri bütün yönlerden mükemmelse işte o muhataba en güzel şekilde ulaşır. Yaşanılan ifade biçimi falan yani belîğ ulaşan demektir, hatta balığdır mesela bu, bu sayı bine balığdır yani bine ulaşmış. Bir de ergenlik yaşına gelen gence biz ne deriz? Balığ olmuş yani ergenliğe ulaşmış.

S: Ulaşmış.

B.S: Tebliğ, bir mesajı başka tarafa ulaştırma, geçişli kalıp. Retorik kullanıyorlar şimdi hitabet yerine Batı dillerinde galiba retorik, bildiğim kadarıyla, karşı tarafın durumunu, tam bilmiyorum, karşı tarafın durumunu deklare etmek. Bizde hitabet denilir. Hitabet karşı tarafın halini ona göstermesidir. İlim değil. Yani hitabet, bir müşid gelir, bir hoca gelir cemaati uyarır, ey cemaat siz bu hafta böylesiniz, size bu lazım, bu hitabettir.

Mesela bir de Arapçada var, bu çağdaş Arapçada, eski Arapçada yok da.. Kız istemeye de hitbe derler, hitabe derler, damat gider kız sen busun sen bana layıksın diye teklif eder.. Halini bildirir.

Bir sürü ilmi meseleye geçeceğim fakat arada çok acı bir vaziyetimizi.. Yani bir dil ustası gelse bize ilk olarak siz yani bitik bir milletsiniz, şu bitikliğe bak biz dilbilgisi bilmediğimizi hemen fark edebilirsiniz. Cümle dediğimiz şu özne, yüklem, fiil, edat yaklaşık kırk çeşidi var ve Kur’anda, İslami metinlerde, Tivratta bunların çoğu kullanılmış fakat bugünkü mütercimler sadece dilbilgisi deyince işte Ali siyahtır, Ali beyazdır böyle basit cümle kurmayı biliyorlar. Yani bugün mesela motor diye bir teknoloji var, bu motor yaklaşık 40 bin çeşit ürünü vardır; klimadır, çamaşır makinesidir, elektrik motorudur var da var, say... Fakat şu teknoloji den anlamayan bir insan motor nedir dersene; motor işte dönen bir şeydir, ara sıra elini kapırırsan bir de elini yakar, keser falan. Maalesef ben bugünkü meallere bakıyorum. O 40 bin çeşit cümle sanatı çünkü cümle 1001 çeşit manaya göre cümle takla atar; özne sona gider, başa gelir, araya edat girer, hasır olur, fiil değişir, fiilin yeri değişir. Yani diyelim ki yüz tane cümle takısı, parçası varsa bu yüz kere yüz yer değiştirebiliyor, her yer değişikliğinde ayrı bir vurgu var. Bizim mütercimler o vurguyu bilmiyorlar, o sentaksı bilmiyorlar, o bütünlüğü bilmiyorlar, sadece işte cümle, Ali siyahtır. Yani motor, çamaşır makinesi nedir? Bir motordur. Bulaşık makinesi nedir? O da bir motordur, diyor. Maalesef Kur’an böyle çevriliyor bugün. İşte dindarların iflas etmesinin sebebi Risal-i Nur, Mevlana, Mesnevi bu gibi kitaplar da böyle çevriliyor. İbn Arabi burada şu dedi.. Oğlum sen adamın maksadını bilersen dedi diyebilirsin yoksa İbn Arabi orada bir özneyle yüklemi, bir mübteda haberi koydu diye oraya bir motor koydu diye.. Ama hangi motor koydu. Çamaşır makinesini mi koydu, bulaşık makinesini mi koydu, araba motoru mu... Bunu fark edemiyor bizimkiler. Buraya İbn Arabî diyor motor koymuş. Motor nedir? İşte motor işte dönen arasıra elini kesen bir şeydir diyor.

S: Sonsuzluğa da engel oluyor.

B.S: Maalesef maalesef biz bu durumdayız. Ve içim cız ediyor, ben bunu her gün kırk kere yaşıyorum muhataplarımda, dinleyicilerimde..

T: Hocam orada yani o bir cümle nin tek bir anlamı vardır mı demek istiyorsunuz yoksa hani bir cümleden farklı kişiler farklı anlamlar çıkartabilir mi?

B.S: Şimdi bakın, şimdi ben sana şöyle söyleyeyim, yani kelime bazında, cümle kuruluşu bazında, fiil bazında özne yüklem bazında yaklaşık dedik ya yüz tane cümle parçası var, dil her dilde var bu. Bunların yeri vurgusu değişikçe mana değişiyor. Ama sen eğer o değişikliğin farkını bilmiyorsan.. Mesela size bir tane vereyim o yüz, yüz kere yüz ne ediyor? Matematikçiler nerede?

S: Yüz kere yüz..

T: On bin on bin.

S: On bin..

B.S: On bin ihtimal. Şimdi Allah-u hakimun dediğin zaman Allah hikmet sahibidir. Vallahul hakîm dediğin zaman sadece hakîm Allah'tır. Bak ne kadar değişti, ikisi de aynı cümledir. Yani bak bir tane örnek veriyorum. O belagat kitaplarında bunun işte on bin örnekleri var. Ben size daha sonra getiririm. Ama maalesef biz belagati bilmediğimiz için, dil bilgisinde de zayıf olduğumuz için..

S: Bir yandan da şöyle diyebilir miyiz hocam dilbilgisinde de biz zaifiz.?

B.S: Ben sonra ben şu manada.. Şu manada çok basit bir fark Kur'anda, evvelsi hafta öğrendim. Şehitle şahit farkı bilinmiyor bizim bugünkü dilciler. Ve bilinmediği için Kur'anda şehit de şahit de hepsi aynı şekilde, şahit diye tercüme edilmiş. Ve o hepsi aynı şekilde şahit diye gösterilince sonsuz bir mana nasıl yerin içine aktığımı, kaybolduğunu, kuma döküldüğünü göreceksiniz. Biraz bekleyin onu.

T: Meallerde mi?

B.S: Evet.

T: Hani şey için söylemiyorum, onun için sordum Risale için, her okumada farklı şeyler çıkartabiliyoruz..

B.S: O şuradan, aslında Risale'de, eğer yani insan dil biliyorsa bir kerede hemen hemen çoğu mana çıkartır, fakat biz dil bilmediğimiz için okudukça, dil zengini oldukça, din zengini oldukça da mana da yenileniyor, oradan kaynaklanıyor. Bu sırf Risale için değil.

S: Kur'an da öyle zaten.

B.S: Kur'anda öyle, diğer İslam mutasavvıflarının, fıkıh kitaplarının, o temel asıl bütün orijinaler öyle. Bu bize şunu gösterir; Risale-i Nur vahiydir manası vermiyor. Bu sen işte Allah'ın krosusun, dil bilmiyorsun, dil öğrendikçe Risale'den biraz daha fazla öğreniyorsun. Bunun manası budur yani.

S: Sen geliştikçe.

B.S: Evet, çünkü o mana sonsuz şekilde sana sunulmuş, senin miden almamış ikinci kere biraz daha iştahın açılmış. O bütün şey böyle, mübarek kitaplarda geçerlidir. Yani yoğun, mübarek derken yoğun, basit olmayan demek.. Fakat bu temsili unutmayın. Kırk bin çeşit motor vardır, işte on bin çeşit cümle takla biçimleri vardır, vurgu açısından, belagat açısından..

T: Hocam mesela Arapçada yanılmıyorsam devenin on bin tane tanımı varmış. Nasıl deve olduğu, mesela sen deve diyorsun da nasıl deve o motor örneği gibi bir şey..

B.S: Yani yok.. Şimdi mesela devenin altmış tane ismi var, on bin değil de. Şimdi kurban bahsinde budune diyor, beden yani, onun etine bedenine vurgu yapıyor. Ama Allah'ın sanatı açısından ibil diyor deve, o ibil dışisine, erkeğine, gencine, yavrusuna hepsine ibil denilir.

Yaratılış konusunda bak Kur'an ibili seçiyor, kurban meselesinden budune geçiyor yani beden diyor. Mesela bir örnek vereyim ondan sonra dışının o annelik şefkatine edilgenliğine naka diyor, yani o ayrı bir zarif kelimedir. Şimdi sen nakayı da deve diye çevirirsen, ibili de deve diye çevirirsen bu basit bir örnek.. Samimi söylüyorum on bin çeşit cümle varyasyonu var, o kelime nüanslarına gelince zaten bir milyon nüans çıkıyor. Maalesef bizim mealler o bir milyon nüansları hepsinde motor motor... Ya şu Allah ne kadar acizmiş, sürekli motor diye, nedir bu motor. Yani mesela cümle içinde çamaşır makinesi geçiyor orada motor diye okuyor, cümle içinde, basit bir teknik misal veriyorum ki, cümle içinde işte klima geçiyor onu da motor diye okuyor.

S: Dümdüz dümdüz.

B.S: Dümdüz..

S: Dümdüz dümdüz.

B.S: Evet, meal işte mealler Türkiye'de dinsizliğin en büyük sebebi imiş zaten.

Y.A: Nahiv dediniz ya nahiv dil diye bir de..

B.S: Nahiv dili şu, nahvi dil şu, yani o on bin takla atmaya elverişli dil her dilde bu takla atma elverişliliği yok.

S: Esneklik.

B.S: Evet esneklik. Vurgu yani bir milletin edebiyatı, bak edebiyat deyimler, benzetmeler, işte tasavvurlar değiştikçe o on bin bazen yüz bine çıkıyor. Eğer o zenginlik varsa Bediüzzaman ve eski alimlerde ona nahvî dil derler. Bir ara Fransızca böyle imiş. İngilizce teknik dil olduğu için buraya tırmanmak istiyor, gelmek üzere de ama gelememi. Bir ara Latince böyleymiş. Arapça halen o şeyini koruyor.

S: Özelliğini.

B.S: Kuran sayesinde yoksa Müslümanlar bitiktir yani.

Y.A: Osmanlıca?

B.S: Osmanlıca daha da daha da zengin oldu, fakat işte Osmanlıca, ben ifade ediyorum, dünyanın geçmiş ve gelecek en zengin dili iken maalesef İngilizlerin saldırısına uğradık ve öldü. Ölü diller durumuna.. Ben diyorum dört dil biliyorum, nedir diyor dört dil, Türkçe, Osmanlıca, Arapça bir de Kürtçe. Türkçe Osmanlıca aynı mı? Dedim aynıydı da şimdi farklı diyorum, eskiden aynıydı. Yani mesela ben size inşaallah iki aya kadar Amak-ı Hayal'i şerhi ile beraber getireceğim, kesinlikle siz ağlayacaksınız. Yüz yıl önce yazılmış sade bir roman kitabı bu hale mi getirilir, sadeleştirmesi Ve şimdi siz Kur'anı tartamıyorsunuz. Ben sabaha kadar burada ağlasam yine de bu hoca ne diyor dersin. Fakat Amak-ı Hayal'de olan rezaleti göreceğiniz için.. Şöyle bir kelime daha size hatırlatırım, işte Kur'andaki çarpıtmalar, yanlış çeviriler bunun yüz katıdır dediğim zaman anlarsınız.

Y.A: Peki bu Türkçedeki yetersizlikten kaynaklanan hatalar..

B.S: Şimdi dil.. Bak ben burada anlatmışım.. Hayır, dil nedir? Sonsuz bir havuzun etrafından bin bir dereeden su gelir havuz olur, dil havuzdur. İnanç olacak, medeniyet olacak, hukuk olacak, felsefe olacak, devlet olacak, ekonomi olacak bütün çeşmelerden bir havuz aktığı zaman ben âdem olarak Allah bana bin bir çeşmeden esmayı öğretmiş olur. Şimdi biz felsefeyi attık, dini attık, hukuku attık, ekonomiden Avrupa'nın kelimelerini kullandık, işte sade olsun diye ne kadar Osmanlıca varsa yasak ettik. İster inanın ister inanmayın Osmanlıca kitap basmak halen suçtur ve beş yıl cezası var.

S: Öyle mi?

B.S: Tabi. Bugün bir insan ben bu kitabı Osmanlıca basıyorum diye ilan yaptığı zaman beş yıl cezası var.

S: Cumhuriyet devrimlerinin..

B.S: Tabi tabi. Bu, hile-i şeriyye yapar, biz tıpkı basım yaptık yani fotoğraf baskı, tıpkı basım biliyorsun.. Bugün Osmanlıca basılan kitaplara tıpkı basım denilir. Yani eskiden vardı da biz onun filmini çektik, fotoğraf gibi bastık.

Y.A: Yeni yazmadık yani..

B.S: Evet, yeni yazmak beş yıl cezası var. İşte Risale-i Nur mahkemelerinin bir kısmı da odur, harf inkılâbına muhalefet.

S: Hepsinden beraat etmiş..

Y.A: Hala geçerli o kanun..

B.S: Tabi tabi şapka kanunu gibi o da halen geçerlidir. Onu kimse kaldıramıyor. Ama işte hani hile-i şeriyye ile.. Neyse şeye dönelim dillerin oluşumuna, işte oraya geldik.

Hani bir ayet vardır, Allah Âdeme bütün isimleri öğretti. Şu Âdem, bütün isimleri biliyorsa bir insan, peki bu sonradan ortaya çıkan diller ne oldu? O dil, o bütün isimler nereye gitti? Karmakarışık. Hâlbuki Âdem tarihi bir insan değil, bak o bile dedik ya kavram değişince o on bin tane şey, mucizevî bilgi oradan geliyor. Âdem insanlığın tümüdür, insanlığın tümü Cenabı Hakk öyle sonsuz bir beyin, mide vermiş ki olabilir bütün kelime nüanslarıyla cümle kuruluşlarıyla, duygu biçimleriyle aşağı yukarı var. Yani, 170 dil şimdi yaşıyor, belki 270 dil de tarihte ölmüş, bir de bunların milyarca kelimesi, cümle biçimi, işareti, yani sonsuz bir hazine. Allah insana soyut beyin vermekle onu kainata malik.. Yani işte bu kadın benim, bu mülk benim, bu tarla benim, bu kalem benim.. Mülkiyet kavramını geliştirmekle kâinata var olan ne kadar nesne, ne kadar olay, ne kadar olabilirlikler, yani olabilirliklere de biz kelime takmışız. Hatta bazı şeyler var gerçekte yok hani olabilir diye biz isim takmışız, Allah insana bunu öğretmiş ve bu başlı başına bir mucizedir. Allah'ın varlığını böyle yüzde bir trilyon açık gösteren işte talim-i esma, insanın Âdem olması ve öyle bir fabrika kurmuş ki adeta kâinat şu manaları şu isimleri üretmek içindir. Evet Âdem gayb âleminde ruhani bir zat olarak görünüyor ve tarihte o 270 dili ve bugün yaşayan 170 dili biliyor, hem de bütün kelimeleriyle biliyor, Âdem ya. Herkes de âdemdir oraya ortaktır.

Fakat Âdem bunu öğrenirken böyle gökten bal yağar gibi öğrenmemiş. Kırk bin sene diyor ağladı, her insan da kırk sene. Cebrail diyor Âdem'in hamurunu yoğururken kırk bin sene diyor hamurunu yoğurdu. Cebrail ilim ya, şu insan denilen atamız hayvan, biz de hayvanız. Yani bizim yüzde seksenimiz doksanımız hayvandır. Şu hayvanı Âdem yapmak için gariban Cebrail, yani ilim şahs-ı manevisi melek, kırk bin sene bu hamuru yoğurmuş; düşe kalka, yara, savaş, oku, öğren, öl, yaşa, doğur.. Yoğur babam yoğur.. Kırk bin sene Cebrail yoğurmuş. Âdem de kırk sene ağlamış sona öğrenmiş. Yani bak din neyi anlatıyor sonsuz bir manayı.. Ve bunu nasıl öğrenmiş. Böyle gökten kelimeler, pat pat pat pat.. Yürü, gel, öyle kelimeler inmemiş. Başta böyle aynı kediler gibi duygular geliyor, insanın duyguları sonsuz olduğu için de her gün biraz daha geliyor, gelişince tabiattan, kendinden, olaylardan, insan geçmiş geleceği de düşünebildiği için diğer hayvanlara muhalif olarak, her şeyden bir ders alarak, yani kâinat kitabından sürekli dil öğrenmiş. Başta hece hece.. İşte Türkçe hece dilidir. Yani ben sen.. Çince, Japonca onlar hala hece dili yang yung fung.. İşte ifade biçimleri halen hecedir. Bu hece sistemi gelişmiş bu yazıda var, bunun kelime türemiş daha başta nahv yok. Ben var gitmek. Mesela cümle yok üç kelime.

Y.A: Mesela acıkmaya a mı demiş?

B.S: Evet mesela, evet başta hece demiş sonra aç demiş, sonra birleştirmiş tabi bunu çok ayrıca psikolojik tahlili lazım biz o detaya girmeyeceğiz, işte başta üç kelimedir; halen Afrika'da o üç kelimeyle konuşan kabileler var. Bir iki üç sayıyorlar; daha sayı yok.

T: Yok.

B.S: Şu sonra bu kelimeler bir araya gelince cümle kurulmuş.

Y.A: Arapçada milyon yok demiştiniz.

B.S: Evet milyon yok, milyon yeni kavramdır.

Y.A: Bin bin.

B.S: Bin bin, öyle çok kavramlar var. Sonra bak heceden, bak duygudan diyor sese, sestem heceye.. Bu Kızıl İcaz'da bak 1907'de yazmış. Nurcular bunu bilse, bu Hz. Âdemi inkar ediyor.. Hz. Âdem işte sensin öyle öğrenmişsin, duygudan sese, sestem heceye, heceden kelimeye, kelimeden cümleye, nahve yani, oradan belagata ondan sonra işte teşbihler, benzetmeler, istiareler.

S: Estetik, sanat.

B.S: Teknik tabir işte ne gelmiş bugüne gelmiş. Ve bu ilk..

Y.A: Hep şimdi soyut değerler mi ön plana çıkıyor peki soyuta somuttan mı gelindi?.

B.S: Haliyle.. Ben etimoloji çalışmalarından Arapça kökenlere iniyorum, başta soyut kavramlar yok. İşte kalem var, masa var, yani somut nesnelerin isimleri var sonra bunlar sentaks olunca davranışlar, biçimler, faaliyetler başlayınca soyut kelimeler çıkıyor. O soyut da daha sonraki bir çiçektir..

Y.A: Nahiv bir dille biz hissettiğimiz her şeyi anlatabilir hale mi geliyoruz yani?

B.S: Nahvin biraz daha gelişmiş de var belagat. Belagat yani tam muhataba uygun atış demektir. Tabi mesela bir de size yani yine varlığın, dinin, Allah'ın bir mucizesi olan bir.. Tevrat'ta geçen, bizim tefsirlerde de geçen Babil kıssası.. İşte insanlar diyor, hepsinin dili bir-di, birbiriyle gayet iyi anlaşıyorlardı, Allah dillerini farklı yapınca birbirine düşman kesildiler dağıldılar. Şimdi tabi Babil deyince bu şeyi anlaşıyor.

Y.A: Tarihte..

B.S: Tarihteki Irak Babil, Babil, yine Babil Allah'ın kapısı demek, il Allah demek o eski dillerde Sami dillerde, bab da kapı demektir. Yani eskiden bir kapı vardı, bir Babil vardı. İnsanların böyle âlimi, cahili, zengini, fakiri, işte Kürd'ü, Türk'ü yoktu. İnsanlar küçük bir köy-dü, sonra dil farklılaştı, birbirinden duygular farklılaştı, geçim kaynakları farklılaştı, medeniyetler farklılaştı; birbirine bu sefer savaşılmaya başladılar. Artık Babil Allah'ın kapısı değil, çünkü Allah'ın kapısında savaş yok, barış var, esenlik var. Ama Allah istiyor ki böyle çeşitlilik olsun, millet birbiriyle savaşsın, kâfir şeytan işte mümin peygamber hepsi bir bütün, kâinat bir fabrika olsun Allah'ın muradı budur. Allah da onları dağıttı.

T: Bu şey de mi öyle hocam. Ben sizi farklı şeylerden yarattım hangisini..

B.S: Tabi tabi. Şimdi yaratılışın amacı mana üretmektir. Peki, şimdi bir kalem üretmişsin, efendim yeter. Hayır kalem denilen hakikatten yaklaşık 100 çeşit üreteceksin ki o kalemlerin bir de türev manaları olsun.

S: Ve sonsuz olsun.

B.S: Ve sonsuz olsun. Yani Allah'ın yaratılıştaki muradı işte bir bahçe olsun içinde çocuklar gibi, cennet gibi insanlık yaşasın değil, çeşitlilik esastır. Kesrette vahdet. Dün başbakan dedi ya çeşitlilik olacak, sonra birlik olacak.

Y.A: Çiçek bahçesi olacak.

B.S: Evet, çiçek.. Bahçe bir gülle olmaz. Şu Babil kulesinin ne demek olduğunu ve nasıl değiştiğini ben burada yorumunu yapmışım, daha detay okursunuz. Tabi bunu Batı bilim adamlarını Tevrat'ta o kıssanın o evrensel sosyolojik, antropolojik yönünü bilmeyince yani hurafe, hikaye diyor atıyor yani Batı ne Tevrat'ı ne dini biliyor..

Y.A: Şimdi nasıl biz Babilin anlamını kelime anlamını bilmediğimiz için herkes ayrıştı diyoruz bizden sonraki kuşaklarda mesela hani ihlas nedir dediğin de holding diyecekler..

B.S: Evet öyle oluyor.

S:

T: Sonuçta etimolojisini bilmek lazım..

B.S: Şu Babil meselesini şuradan okuyalım.

Y.A: Ama işte meal yapanlar maalesef yanlış yapmışlar.

B.S: Evet, ihlas eşittir holding evet. Beşinci maddeyi okuyoruz kimde varsa olmayan da buradan alsın, beşinci madde..

5) Şimdi, binlerce batılı bilim adamının inançsızlığına neden olan ve insanlığın soyut evrimini mucizevî bir şekilde ifade eden Babil Kulesi efsanesini ve yorumunu size aktaracağız: [Metin]

“Eskiden bütün insanların bir tek dili vardı. Sonra Babil’de yüksek bir kule yaptılar. [Yüksek kule medeniyet, ihtiyaç arttı, yükseldi, şehirleşme başladı, ayrışma başladı] Allah, bunlar bana zarar verir diye [çünkü tek bir kalemde yükselse tahribat da büyük olur, çeşitlilik içinde denge devreye girer yine tabii bir ortam, bir yapı ortaya çıkar] onlara kendi dillerini unutturdu. [o ilk doğal çocuksu dil kayboldu] Ve her kabilenin dili farklı oldu. Oradan insanlar bu günkü dünyaya yayıldılar. ”

[Y.A: Nedir bu nerden aldınız?

B.S: Bu Tevratın metni, mealen almışım, şimdi yorumuna geçiyoruz]

a) Yani insanoğlu henüz soyut değerleri öğrenmeden tek bir dile sahipti. Yani hayvanlar gibi doğal seslerle anlaşıyorlardı. Bu tabii ortam onlar için bir cennet gibi idi. Babil, bu anlamda Allah’ın kapısı demektir. Ve diğer bir anlamda, Mezopotamya’daki Babil’dir. Her iki ihtimalde de, insanlığın henüz şeytanlığı ve soyut değerleri öğrenmediği dönemin ifadesidir. [Babil. İlk medeniyetler Irakta ya..]

b) Sonra bu insanlar, sosyalliği ve sosyal değerleri öğrenince, Allah ile ifade edilen ekolojik yapıya, masum duygulara ve birbirine zarar vermeye başladılar. İşte Allah onların bu azgınlığını frenlemek için, onlara farklı diller ve imkânlar geliştirdi. Bir millet diğerini dengeledi veya yardımcı oldu. Allah’ın doğal düzeni mutlak yıkımdan kurtuldu.

c) İşte bakın, antropolojik bir mucize olan bu mana nerede, kilisenin ve ilahiyatçıların bunu bir tek kuleye ve birden eski dillerinin unutulması ve yerine binler yeni dilin öğretilmesi olan vehhabi (zahiri) yorumu nerede!? Avrupa’da kilisenin sırf bu dayatmasından dolayı, Durkheim gibi binlerce tarihçi ve sosyolog dinsiz oldu. [Çünkü onlar eski kabileleri öğrendiler baktılar ki ne Babil var, bilmiyorlar da manasını; o Babil efsanesi tamamıyla yanlış.. Daha dil bilmeyen..

T: Hocam bunlar nasıl soyut, bu olaya mana şeklinde bakmaz da düz mantıkla bakabilir ki yani hani onu gerektiriyor bunlar..

B.S: Hayır Kilise somut olarak bildiği için bugün Bahaeddin Sağlam kazara bir makalesini, o âdemle ilgili tek bir makalesini yayınlarsa Diyanet kırk gün gece gündüz feveran eder, kutsal kitabımızı tahrip ediyorsun diye. Onun gibi. Kilise bırakmıyor soyut düşünsün, illa diyor Babil oradaki Babildir, millet, âdem, çocuklar da bu insanlardır ve böyle gelişti, diye dayatma var. Dayatma olmasa kimse kolay kolay dinsiz olmaz, kendine göre bir yorum bulacak. Allah’tan şimdi Türkiye’de dayatma yok biz kendi kendimize düşünüyoruz, biraz dindarlar, eğer şu mevcut dindarlar güçlenirse artık biz burada ders yapamayacağız, onu size söyleyeyim, kesinlikle..

Y.A: Mesela öbür türlü, sizin bu peygamberler için manevi şahsiyetler, misyonlardır dediğinizde, hani şeyin dışına çıktığımızda insanlar şey yaptılar böyle, olur mu kardeşim falan işte..

B.S: Evet, neyse okuyalım.

(Dr. Adnan Adıvar'ın Bilim ve Din Tarihi'ne bakınız.)

d) Evet bütün insanlar, bir tek dile ve bir tek devlete sahip olsa, [bak Allah'ın istemediği budur] dünyanın diyalektik yapısı ve dengesi bozulur. Onun için Kur'an Hacc ve Rum surelerinde *"İnsanların birbirine karşı savaşları ile denge kurulmazsa; havralar, kiliseler, camiler ve manastırlar yıkılır. Karada ve denizde bozgunculuk baş gösterir."* (Bugünkü tek kutuplu dünyada bunun bir benzeri görünüyor.)

e) Demek dinî, edebî ve sosyal kavramları bireyselleştirmek, [bire indirmek] onları tarihi malzeme imiş gibi anlatmak, onları öldürmek demektir. Çünkü bu tek kutuplu dünya cehen-neminden kurtulmanın yolu, yine o eski safiyete, çocuklu inanca ve mutluluğa dönüş kapısından geçer.

Y.A: Çocuklu inanç?

S: Çocukluk inancına.

B.S: Çocuklu inanca, saf..

Y.A: Çocuksu..

B.S: Çocuksu.

Y.A: Tamam.

B.S: Evet.. Burayı geçiyoruz, şimdi geçiyoruz. Daha bir sayfa bitti dersimiz, yarısı bitti. İkinci şeye geçiyoruz.

Dil, ucu uzun yani mesela yarımadalara dil diyoruz yani, ağacın dalına diline, o aynı dal dil Türkçede vardır. Bir de bilmiyorum hangi kelime öbüründen etkilendi, Farsçada Kürtçede dil var, yani gönül, ehl-i dil derlerdi, gönül ehli. Biz Türkçede ikisi de dil diye okuyoruz. Fakat Osmanlıcada farklı yazılırdı biri ehl-i dil yani konuşma dili, birisi ehl-i dil yani gönül ehli.. İşte bu kök, kelime köklerini bulmak çok zor, bunları araştırmak gerekiyor. Mesela ben bir haftadır geçen hafta o mutlu kutlu, mutlu kutlu araştırıyoruz, on beş tane veri bulduk daha da iş belli değil, yani bilinmiyor nereden çıktı. Mesela size bir kelime söyleyeyim ehil, işin akrabası, yakını, tanıdığı demektir. Hatta ehl-i filan yani ailesi demektir Arapçada. Bu ehil kelimesi sonra kısaltılmış âl olmuş, hani âl-i Muhammed salavatta okuyoruz ya.. Hz. Muhammed'in en yakınları, onu en iyi tanıyan, en iyi bilenlerdir. Hatta mesela bu adam bu işe ehildir yani bu işi biliyor, onun ustasıdır, ona alışmış. Uzmandır o konuda.

T: İşi ehline verin.

B.S: Evet, ehliyet de oradan gelir. Yani bu adam arabayı sürmeye tam layıktır, uygundur. Araba ona yabancı bir nesne değil. Ehliyet var ya, hani araba sürme ehliyeti. Ruhsat ise, belli bir

aracı kullanma izni vardır. Aslında ruhsat ucuzlatma, yani ucuzluk manasına gelir. Yani aslında insanın bir şey kullanma hakkı yok ama bu ucuzlatılmış ona o izin verilmiş.

S: Kolaylaştırılmış.

B.S: Kolaylaştırılmış evet.

Geçen Bircan hanım diyor illa ehl-i sünnet yerine sünnet ehli de.. Dedim kızım ehl-i sünnet bir kavramdır, bin yıldır kullanılıyor binlerce kitapta oturmuş bir manadır. Şimdi sünnet ehli deyince sofrayı sünnet etmek mi olur, çocuğu sünnet etmek de olur bir sürü mana.. Oturmamış o yani.. Dil o milletin duygusunun da karşılığı olacak, böyle ben kelime türettim oldu olmaz.

S: Kültürünü yansıtıyor.

B.S: Ben yarın kalkıp size bir domates yaratacağım demek gibi olur. Domates öyle genleriyle uğraşırsan, nesilden nesile geliştirirsen, gübresini, ilacını, ekolojik dengesini korursan domates olur o da zaman ister, süreç ister.

Y.A: Herkes kabul edecek onu yiyecek ki..

B.S: Ayrıca yani, senin o kısa ömrüne de sığmıyor, domates milyar sene içinde gelişmiş bir nimet, dil de öyle. İşte bu uydurukçanın ne kadar zararlı olduğunu.. Mesela ehl-i kemal biz de evliyalar demek, yani insan-ı kamil olanlar. Kemal ehli bugünkü dil ile, sade dil olsun, kemal ehli demek Kemal'in ailesi demektir şimdiki.. Ehl-i kemal ne kadar değişiyor bak. Dedik ya on binlerce versiyon.. Efendim ben mealimi halkın anlayabileceği bir şekilde yaptım, tabi adam kalkıyor, misal veriyorum, ehl-i kemal kelimesi kemal ehli diye yapıyor, o bütün evliyalar mevliyalar artık kavram olarak kayboluyor, kemalin ailesi gibi bir mana orada da.. O da bir sonraki nesil anlar; şimdi biz, onu o uydurukçaları anlamıyoruz.

S:

B.S: Bir de bak ben İngilizce bilmiyorum fakat yani etimolojik merakım olduğu için.. Eski insanlar kelimelerin nüanslarını bilirlerdi. Hangi kelimeyi nerede kullanacaklarını bilerek seçerlerdi. Bizde şimdi curcuna dunduna, bin bir tane rastgele kelime saçıyoruz yani. Mesela lastikli söz var. Lastik, lost kelimesinin biraz isim şeklidir. Lost uzun demek, yani çekilip uzanan şeyler, gereğinden fazla uzayan şeyler demek lastik.

S: Long dediniz.

B.S: Lost lost..

S: Lost kaybetmek.

T: Lost kaybetmek.

Y.A: Kayıp kayıp anlamına geliyor İngilizcede.

T: Lost kayıp.

B.S: Bir de şey vardır, long mu?

Y.A: Long vehicle.

S: Long uzun long..

B.S: Evet long.

T: Uzun ve geniş araç diyor.

S: Le o ne ge, long vehicle diye geçer ya.

B.S: Evet evet long. Belki de bu..

S: Ama lost kayıp.

Y.A: Bütün plaklar long player..

B.S: Bu acaba kayıptan mı gelir. Yani böyle etimolojik kelimelerin kökünü bilip ona göre duygularımızı ifade etmek konuşmak çok önemlidir. Mesela takdim etti sundu, ikram etti sundu değil, onu kerim gördü, yüce bildi ona öyle vermek istedi.

S: Lütfetti, lütfundan.

B.S: Hayır ikram o değil.

S: İkram.

B.S: Seni kerim, yüce, kerim bileceğim sana bir şey vereyim. İkram odur, takdim, sana sunuyorum.

Y.A: Var, kendinden sunuyor, takdimde..

B.S: Evet işte bak kelimeler nüanslarını bilmediğin zaman o dilin o zenginliği kayboluyor.

T: Arzla rica gibi mi hocam?

B.S: Evet arz sunmak demek.

T: İşte kelime; hamd da öyledir. Rica et..

B.S: Rica umut demektir yani öyle kelimeler bazen.. Gerçi Osmanlıca Arapçadan kelime alırken biraz mana değişti.

Y.A: Balık tutmayı öğretmek ikram mı etmek oluyor aslında?

B.S: İkram..

Y.A: Yoksa tutup mu vermek ikram yani hangisi ikram?

B.S: Tutup vermek de yani ikram yani karşı tarafı..

Y.A: Tutup vermek..

B.S: Mesela eğer acıyarak açtır diye verirsen o sadaka olur, eğer balık çok yüce bir hediyedir, adamı yüceltme manasında veriyorsan o ikram olur, yani muhataba veriş tarzına göre değişiyor, balığa göre değil yani.

T: Muhatabın konumuna göre.

B.S: He muhataba göre değişiyor.

S: Yaptığı işi, muhatabın yaptığı işe, senin muhatab..

T: Tabi..

Y.A: Mesela Kur'an ikram mıdır?

B.S: Kuran bize, şimdi indirilmiştir, Kur'anın ismi indirilmiştir. İndiriliş nezeleden gelir, menzil var hani konak demek.

Y.A: Evet.

B.S: Çünkü eskiden misafir gelince menzile konarlardı ve onlara bir şeyler sunulurdu. Yani ihtiyaçları için. Misafir geldi, misafir çok yücedir biz bunu duyuralım fikri yok. Misafir geldi, muhtaçtır açtır biz ona bir şeyler sunmamız lazım yani ikram yukarıdan indirilmiştir ama şey vahiy, menzil nüzul o yukardan aşağıya verilen nimet demektir. Hatta Kur'anda işte size keçi, koyun, deve indirdi. Yani şu dil bilmeyenler, bunları nasıl indirdi? diye sorarlar. Halbuki o ikram etti demek. Demiri indirdi, efendim demir gökten gelmiş, zaten gök her yer göktür dünyada. Yani Allah size demiri ikram etti. Gerçekten demir olmazsa dünya diye bir şey kalmaz ya.. İkrâm manasında.

S: Kuranın nimetleri ikram..

B.S: Tabi vahiy bir ikramdır, yani siz benim misafirimsiniz sizin bu bilgiye ihtiyacınız var ben size ziyafet veriyorum, ikramdır ve o iniş maalesef bugün Müslümanların yüzde 99'una bak Kur'an gökten indi. Anne diyordu ya kitap olarak nasıl indi? O halen işte yedinci kat gökten böyle yapraklı bir, ciltli falan, kapaklı kabuklu bir kitap..

Y.A:

B.S: İkrâm manasında. Allah, için boyut yok, zaman yok, yer yok, Allah kalbten verir, sağdan verir, soldan verir, vermek istedikten sonra yerin dibinden verir, senin benliğinin, sırrının içinden verir, yani Allah için boyut yok. Ama her veriş i indirilmiştir.

Y.A: İkrâm ediyor.

B.S: Senin seviyene indirilmiştir.

Y.A: Yani domates verir midene indirir, verir

B.S: Evet evet.

S: Kalbine indirir..

Y.A: Aklına, kalbine indirir, indiriyor..

B.S: Şimdi son bir noktaya gelelim ve ulumu aliyeden şimdi biraz ulumu aliyeye çıkaralım. Biz İsmail Acarkan'la arkadaşız yirmi yıllık. Birbirimize, aramızdan su sızmaz. Fakat bilgi anlayışımız farklı. O diyor kalp ne sezerse onu al. Hayır dedim biz ilimle kulağımızla, duygu-

larımızla, elle tutacağımız verileri ilim diye alacağız, öbürlerinden de istifade edeceğiz. Ciğerimizi o maneviyata açacağız, gözümüzü, kalbimizi açacağız. Bu mana ile işte bak dedim bu asırda keşif ü keramet doğrudur yani keşif şudur, velinin kalbi açılır metafizik alemde o kötü veya iyi manaların somutlaşmış şeklini görür, fotoğraflaşmış şeklini görür, sana anlatır. Fakat bu görüş rüya gibidir yorum ister. Nasıl rüya yorum ister. Hak bir görüş ama yorum ister. İlim ise, vahiy öyle değilmiş. Vahiy bilgisayardaki bilgi akışı gibidir, öyle keşfi değil, bir açılım değil.

S: Somutlaşmış.

B.S: Evet aynı bilgisayardaki gizli veri gibidir. İşte dedi, Risale-i Nur öyle değildir, şuhuddur. Dedim Bediüzzaman şuhud deyince, ben keşfen gördüm demiyor ki dinin anlattığı âdemden tut cennet cehenneme kadar ben gözümle görüyorum, elimle avuçluyorum diye söylüyor, sırf eski tasavvuf yöntemiyle gitmiyor, çünkü bu asırda zaten öyle sofi yetişmiyor. Çünkü biz çok kötü bir asırdayız. Ayrıca görse de tevil istiyor, tevil edecek yetkililer yok. O zaman madde içinde, somut hayat içinde, avuçlanabilir dünya içinde sen dinin o sonsuz evrensel manalarını avuçlayacak, görerek göstereceksin. Şuhud budur, yani şuhud aslında..

S: Şahid olmak.

B.S: Aslında evet. Sonra Kur’andaki şehit ve şahidi kurcaladım, şu fark çıkıyor. Peygamber için iki yerde şahit diyor. Yani musibeti görme konusunda, ahireti görme konusunda, geleceği görme konusunda şahit demiş. Şahit şudur, şunu başka yer de de şahit geçiyor, ilim adamı realiteyi görür, tespit eder, haber verir illa o realiteyi yaşaması lazım değil. Yani fizikçi profesör o radyasyonlu atomları görür, sana bilgi verir, gözlemler, belgeler yalnız, böyle tahminle, hayalle, keşifle değil.

S: Keşifle olmaz.

B.S: Evet bu şahitlikmiş. Mesela Yusuf -Züleyha gömleğinde, o hani bir şahit çıkıyor, şahit orada ilim adamı. Bak diyor eğer böyleyse bu ilmen böyle çıkar diyor, kendisi onu yaşamamış, o Yusuf’a Züleyhanın aşkını yaşamıyor ama gözlemci. Peygamber o musibeti yaşamamış ama görüyor, uyarıyor.

S: Gösteriyor.

B.S: Evet gösteriyor. Fakat Peygamberin delil olma yönüyle, dini bilgiler konusunda kesinlikle şahittir demiyor. İbrahim için, diyor Biz orucu, haccı, namazı farz kıldık. İbrahim bunları yaptığı gibi sen de yap, sen İbrahimden, sahabilere karşı şehit ol. Şahit ol demiyor. Şehit şudur o bilgileri öğreniyorsun ve dibine kadar, sonuna kadar onları yaşıyorsun. O şehittir, yaşıyorsan şehitsin. Bilip de yaşamıyorsan şahitsin, aradaki fark ne kadar... Maalesef yüz çeşit meal var bugün dünyada, hepsinde şehit şahid eşit gitmiş.

S: Yani bilgini amele dönüştürdüğünde..

B.S: Hayır şimdi ben..

S: Şehitsin.

B.S: Ben size bir şey yaşayarak aktarıyorsam, bir şeyi bilfiil somutlaştırarak yaşıyorsam, uygulamalı ders veriyorsam bu şehit oluyor, ama bilgi aktarıyorsam o şahittir.

T: Peki hocam şehit anlamı niye böyle yüklenmiş, şehitin anlamı bildiğimiz anlamı bir kutsal bir değer için..

B.S: Yok kutsal değer oradan gelmiyor.

T: Yani bir ödün vermek.

B.S: Hayır hayır kelime farkı şudur, şehit mübalağa kipidir. Yani şahit bir kere şahitse, şehit yüz bin kere şahittir, aradaki fark budur. Sen şu dilbilgisi farkını bilmeyince şehit kutsaldır, şahit de sekülerdir demek oradan gelmiyor, şimdi geleceğim oraya.

Ve o borç kanunu anlatan iki şahit tutun orada bile şehit diyor. Yani o borcu şahitleri bile işin sorumlusu yapıyorsun o borcu o da yaşayacak. Çok ilginç..

S: Kefil getirin.

B.S: He sadece bilgi aktarma şeyi olmayacak sen onu sorumlu tutuyorsun..

S: Kefil.

B.S: Kefil gibi, kefil gibi evet. Ve orada işte kadın şahitliği yarım dır diyen, işte biz dil bilmeyince, kadınların o sorumluluk altında ezilmesin diye.. Bir de kadınların mal varlığı da az olduğu için o yük onlara binmesin diye, şu yükümlülük erkek bulamazsan iki kadına yükleyin, hepsi buymuş ya. Mesela İbrahimden dini pratikleri almada sahabelere karşı sen şehit olacaksın sahabeler de diğer insanlara karşı şehit olacak, şahit olacak yok. Ben sana bildirdim kendim yaşamadım, hayır o bilgi yok.

Ve çok ilginçtir ki bir ayet var bu ayeti yine şehit manası bilinmediği için, şehit kendini feda ettiği için, hem realiteyi görür hem realiteyi yaşar, hem diğer insanlara da, evet ben realite var kendimi o yolda feda ettim, diye bilgi veriyor. Onun için şehide şahit denilmiyor, şahide de şehit denilmiyor, aradaki işte bu çok basit bir dil farkıdır.

S: Ama neler kaybettiriyor?

B.S: Evet. Mesela bu konuda yine Kur'anın bir mucizesi Allah şahit oldu, şahit oldu değil şehide orada fiildir şehidenin ismi şehid gelir orada, melekler de şehid oldu, ilim sahipleri de şehid oldu. Neye şehid oldu, ne ile oldular? Dengeyi göstererek. Neye şehid oldular? Allah'tan başka bir ilahın olmadığına.. Şimdi Allah sonsuz bilincin ifadesi, sonsuz bilinç kâinattaki dengeyi, bak dengyle şehid oldular. Denge ile şehid oldular. Neye şehid oldular? Allah'tan başka mabud yoktur diye. Allah bilinç, birliğiyle dengeyi kurarak; melekler dediğimiz şey zaten o dengenin oluşturduğu yazılımlardır, melekler yani onlar fiilen zaten dengenin kendisidirler; ulul ilim de bak, dedim niye Kur'an burada alimler demiyor da ulul ilim diyor, ilim sahipleri, ilim sahipleri yani adeta ilim kesilmişler, hayatta, toplum hayatında dengeyi korumakla yükümlü mürşidler, liderler sıradan şahit alimler değil, bunlar dengeyi göstermekle.. Evet eğer kâinattaki sonsuz bilinç açısından ve melek dediğimiz o sonsuz bilinçli dosyacıların birliği ve ahengi açısından ve ilmin o sonsuz yapısı açısından bakılırsa gerçekten bir

kainat var, bir Allah var, bir mabud var; ikinci bir ortağı ve ayrılık gayrılık yok. Bu bugün gözle görülecek kadar açıktır yani artık, tabi şimdi işte burada, yani Allah nasıl şahid oldu, melekler nasıl şahid oluyor, adalet ile nasıl şahid oluyor?

T: Şahid mi şehid mi hocam..

B.S: Şehid yani ben Türkçede, şehid oluyor yani gösteriyor şehid aynı zamanda şahiddir. Yani şehidin, şehidin şahidden farkı, şehid o bilgiyi bizzat kendisi yaşıyor, kendisi oluyor yani.

S: Şehid şahidi de kapsıyor, onun da üstünde..

B.S: Kapsıyor artı..

S: Ama şahid şehidi kapsamıyor.

B.S: Kapsamıyor evet.

S: O onun altında.

B.S: Bak, bak Kur'an-ı Kerim'de, ben her zaman size söylemişim Risale-i Nur'da İbn Arabi'de on bin tane böyle bilinmeyen mucize var, yorum ister. Kur'anda işte belki otuz bin tane.. Ben Risale-i Nur'da da tahminen yedi bin tane.. Nurculara, şimdi sana hususi bir yazı vereceğim, Kur'an-ı Kerim'de benim tahminin otuz bin tane böyle kelime var bilinmiyor. İşte Allah şahid oldu, ne demek Allah şahid oldu, zaten o sürekli ben Allah'ım..

S: O kendisi zaten..

B.S: Evet ama bak adalet ile nasıl şahid oldu, nasıl şehid oldu bilinmiyor. Meleklerin şahit.. Kim melekleri gördü ki melekler şahid oldu deniyor. Ulul ilim nasıl şahid oldu, ulul ilim sürekli vaaz veriyorlar. Bugünkü ulul ilim, bak bu kelimedede bu ayette bütün kainatın yapısını açıklayacak, uluhiyeti, dengeyi, bilimi, melek kavramını, ilim kavramını açıklayacak dört kelime var ve işin çok ilginç zahiren bakarsak ya ayet burada bitmesi lazım, bitmemesi lazım. Veya durak varsa, galiba bir yer, ikinci cümlesi şöyle geçer "Allah katında gerçek din İslam'dır" İslam nedir? Dengedir bak o da ayrı bir şahitlik. Kâinatın kendi şahitliği. Yani varlık, gece gündüz birleştirirsen varlık olur, kadın ve erkeği birleştirirsen varlık olur, zengin fakiri İslam budur.

S: Denge.

B.S: Ve Allah katında bu dengeyle yaşayan hayat, inanç sistemi makbuldür, sadece bizim 1400 yıllık İslam değil. O mana Kur'anda 6000 ayet var, tahminime göre her ayette böyle beş altı hiç bilinmemiş kavram vardır. Geçmiş olsun bize, derdimiz büyüktür. Biz şimdi ne olacağız? Hem şahid olacağız öğreneceğiz önce, şahid önce öğrenci sonra o bilgiyi yaşayacağız. Başka çare yok.

T: Şehid ondan sonra oluyor.

B.S: Evet o bilgi yaşı.. o bilgiyi yaşadığın zaman.

T: Şahidden sonra ???

S: Hale dönüşecek.

B.S: Fiile, hal yani aktif bilim aksiyon halinde olursa.

S: Aktif.

B.S: Evet.

Y.A: Hatta bu ilmiyle insanları irşad eden insanlara hani diyorlar ya yüz şehid sevabı verilir falan..

B.S: Evet.

Y.A: Demek onu yaşıyor, o sorumluluğu alıyor insanları..

B.S: Tabi.

Y.A: Bir yere götürüyor..

B.S: O dengeyi o koruyor ve o biliyor ve o yaşıyor o şehittir yani.

Y.A: Ama onun öğrencileri de şahid olmuş oluyor.

T: İşte burada şehitlik kavramı genelde yanlış; yanlış değil farklı değerlendirilince..

Y.A: Ölüm demek.

T: Şehit nedir? Allah yolunda ölene şehid denir.

S: Ama o bir tanesi.. Şimdi yani çok daha..

T: İşte yani sadece orada anlatıldığı için

Y.A: İsim..

S: İşte sadece o bir tanesi..

Y.A: Şimdi bak şehid isminden geliyor, Allah yolunda ölünce de hani bu adam kendini feda etmiş şehid olmuş diyoruz ona da..

T: Yaşadı onu yaşadı..

B.S: Yani şehid orada bir şahitlik manası var, gerçeği gördü, hakikati gördü ve hakikati yaşadı belge oldu. Belge, Araplar diplomaya şey diyorlar, şehadet diyorlar Osmanlıcası şehadetname yani o senin yetkinliğinin somut belgesi, name mektup Farsçadan. Evet, Farsçada name mektup yani o senin yetkinlik, ehil oldun, mezun olduğunun belgesi...

S:

B.S: Yani mezun, diploma diploma aslında mezuniyet, diplama mezuniyet belgesi..

Y.A: Onun için mi kelime-i şehadetle biz giriyoruz da, daha o anda yetkin değiliz, yani önce şahid oluyoruz sonra yaşamaya mı başlıyoruz yani işin sonunda da şehid oluyoruz gerçi ölünce..

B.S: Evet, evet. O fiil tarzında eşhedüdür orada, şehid de türeyebilir fiiller de...

Y.A: Öyle mi, ben şahide çevirdim.

B.S: Tabi, hayır fiillerde mesela şehide diyor, Allah şehid oldu orada şahid manası da çıkabilir, şehid manası da çıkabilir fakat **bil-kıstı** deyince adaleti uygulamakla deyince o zaman anlıyorsun ki bu fiilin faili artık şahid olarak olmuyor şehid olarak..

T: Kur'an metninde mi böyle geçiyor hocam? Allah şehid oldu diye, yani Arapçasında nasıl geçiyor?

B.S: Şehide diyor.

S: Şehide.

B.S: Allah şehide diyor, mesela adam şehid olmak, Arapçada hani bu cephe şehitlerine isteshede diyorlar şehid olmak istedi. İstifal babı dedik ya mesela istikbal karşılamak istemek, istiğfar mağfiret dilemek, istifham anlamayı dilemek gibi.

T: Allah şehiddir mi şehid isminin.

B.S: Şehid, Allah adalet ile şehid oldu yani adaleti yaşayarak bu hakikate belge oldu ve o hakikati bizzat yaşıyor.

Y.A: Biz o kadar alıştırmışız ki ölmekle bu şehidi.

B.S: Evet.

T: Biraz zor oluyor.

S: Önyargı gibi işte.

Y.A: Oturmuyor.

S: Bütün iş..

Y.A: Şehid oysaki Allah'ın isimlerinde biridir yani.

B.S: Dur! Son bir cümle kalmış, en püf noktası da o. İşte Allah aramızda şahittir, Kur'anda böyle cümle geçmiyor, Allah bu işe şahittir hayır öyle bir şey geçmiyor, vallahu ala ala külli şeyin şehid, Allah her şey üzere şehiddir diye geçiyor. Hepsinde şehid geçiyor yaklaşık otuz sekize yakın böyle geçiyor.

T: Var mı bir ayet hocam bildiğiniz, böyle aklınızda olan.

B.S: Şöyle Kur'anı açtın mı her yerde çıkar.

M: Her tarafta var ya..

B.S: Evet. Bak Allah her şey üstünde şehittir. Zaten varlığı varlık kılan Allah'ın kudretini, enerjisi, ilmini, yazılımını ve onun gelişim sürecini bilfiil tecelli ettirmesidir yani bu kalemin kalem olması için Allah'ın o sonsuz varlığından o kudret ilim ve iradesiyle bunu kalem olarak yaşamasıdır.

Y.A: Sadece ilim yetmiyor.

B.S: Yok sadece ilim yetmiyor.

Y.A: Kudret ve iradeyle..

B.S: İşte onun için bak Kur'an yine mucize. Hiçbir, otuz sekiz yerde var galiba Allah her şeyin üzerine şehittir ve bütün meallerde Allah bunlara şahittir diye geçiyor. İşte dolayısıyla meal okumayın diyebilirim size artık.

M: Şahid ve meşhud diyor ya.

B.S: O ayrı bir kavram.

T: O zaman Arapça öğrenip öyle mi okumak gerekiyor yani Kur'an-ı Kerimi.

B.S: Valla yetmiyor, yani ben ne dedim Allah Âdeme isimleri nereden öğretti.. Bin bir dere-den öğretti. Arapça öğrenmek bir dere-dir. Arapça yanında işte Osmanlıca, işte kozmoloji, biyoloji, yazılım, işte dosya işte ne bileyim bin bir tane dere lazım. İnsan sonsuz bir havuzdur, bu havuz bir dere-den dolmuyor, kim bir dereye bağlı kalsa kuru olur. Şu ayeti unutmayın ama aslında iki önemli ayet vardır. Üç ayet, Peygamber musibete karşı şahiddir ama İbrahim'in gelenekleri meselesinde şehidinizdir. Meal tam böyle olmalı. Allah hiçbir şeye şahid diye geçmiyor, Allah her şeyin üzerinde şehid. Niye üzerinde diyor? Çünkü bu kalemi kalem yapan etkinlik enerji, yazılım ve irade üzerinde, yani bu alta kayıyor.

S: Zaten her şey Allahtan geldi.

B.S: İşte o manadadır.

Y.A:

B.S: Yani her şey Allah'ın gözle görünür yaşanılmış noktasıdır. Tecelli o demek, her şeyi Allah'ın yaşanılmış bir noktasıdır.

Y.A: İncilde diyor ya işte ben açtım doyurmadınız, hastaydım bakmadınız diyor..

B.S: Fakat Hz. Muhammed, bak yani bin bir tane fakirliği var, bir sürü eşi var, Arabistan sorun kaynıyor. Her öyle bir cahil toplum ki herkes başlı başına bir sorun. Yani bugün biz de işte Kürt sorunu, Türk sorunu, orada öyle değildi. Orada her aile bir sorundu, her kişi bir sorundu.

S: Cahiliyye.

B.S: Tabi öyle, o bedevi toplumlar öyledir, bireysel toplumlar.

S: Tabi Peygamberimiz..

B.S: Tabi ben köyde yaşamışım, köyde altmış ev varsa altmış tane sorun vardır, öyle Türkiye gibi iki sorun yok. Yani maalesef bu kadar sorunlar, sıkıntılar ve fakirlik içinde bu kadar dil nüanslarına dikkat etmesi, yazdırılması ve bugüne getirilmesi ve bu kelimelerle bütün varlığı, kâinatı bize göstermesi, şehit olması bak belge yani realite var, varlık budur. Üstad diyor, son-

suz bir nimet getirmiş, bu nimete karşı insan duasıyla, salâvatıyla, sevgisiyle ona karşılık vermesi lazım, karşılık vermeyen insan hayvan bile olamaz diyor. Yeter bir saat doldu.

S: Ben burada bir şey söyleyebilir miyim hocam? Özellikle şimdi siz Arapça öğrenip mi okuyalım dediniz..

T: Evet az evvel..

S: Şu geldiğimiz nokta, bana şunu getirdi hiçbir cümleye son noktayı koymamak, din yolunda, Allah yolunda hep üç noktayla.. Bugün bu kadar öğrendik, az sonra ne katacak bize bu duyduklarımız bile buradan çıktığımızda..

B.S: Hayır bu kadar da, bu kadar da belirsiz değil bak hemen size söyleyeyim..

S: Belirsizlik anlamında söylemedim..

B.S: İbn Arabî'yi anlamak istiyorsanız metafizik terminolojiyi bilmeniz lazım. Mesela metafizik terminoloji şudur çiçek sevgidir, kadın işte altyapı maddedir, para duadır, pisliğin kendisi paradır hani insanın pisliği..

Y.A: Misal âlemi dediğimiz zaman âlem.

B.S: Evet, misal âleminin terminolojisini bilmek lazım.

Y.A: **Kullanıyor** gibi geliyor hocam.

B.S: Yoo Kur'anı anlamak bu terminolojiyi ikinci planda Kur'anı anlamak için şu somut varlığı, yaratılışı, maddeyi, yazılımı, kâinatı geçmişi geleceğiyle bilmeniz lazım. Bediüzzaman öyle diyor, Kur'an kitab-ı kebir-i kâinatın Arapçaya çevrilmiş tercümesidir.

Y.A: Mesela âdem kıssası metaforik bir anlatım olabilir, belki spesifik bir anlatım olabilir yani belki..

S: Hepsi birden olur.

S: Hepsi birden, hepsi..

B.S: Yoo, belki yok. Yani hayır hepsinin kenarında kazıklar var, işaretler var, karineler var. Kesinlikle bu bilgilerde belkinin yeri yok, belki sofestailiktir.

Y.A: Hocam Arapça bilmek sadece ya da..

B.S: Evet işte o âdem kıssasını bilmek için Kur'anın bütünlüğünü..

Y.A: O misal âlemini.

B.S: O terminolojiyi..

Y.A: ????

B.S: Veya varlığı, sosyolojiyi mesela Âdemi bilmek için gayb literatüründen ziyade sosyolojiyi bilmek, antropolojiyi bilmek önemlidir ama Kur'anın cennet tasvirlerini bilmek için yine İbn Arabî'nin o alem-i misal şeyi lazım. Yani Kur'anda birçok konu var, her dalın yani mesela

fizik kitabını bilmek için biraz matematik bilmek lazım, matematik olmadan o kırk bin tane Türkçe fizik kitabı da olsa Bahaeddin Sağlam bakar bakar hiç bir şey anlamaz.

S: Hocam belirsizlik değil de benim kastettiğim gelişme anlamında.

B.S: Evet.

S: Yani asla belirsizlik değil, Kur'an kendisi açık..

B.S: Ve kesinlikle size söylüyorum bu bilgiler böyle tasavvuri, ütöpik, tahmin, hayal değil. Ben bugün anlattığım delillerin belki on kat daha delil size getirebilirim kitaplardan belki yüz kat daha çok delil bulabilirim. Bunlar artık gerçektir yani tevil götürmeyecek kadar gerçektir. Yani bugün bir insan Âdemin o antropolojik, manevi, sosyolojik, metafizik şahsiyetini efendim tarihin başında altmış metre boyunda, yedi metre omuzunda, etten kemikten bir insandı, çamurdan yoğruldu. Hayır o mana kesinlikle artık muhaldir.

Tıpkı Deccalin eli deliktir, hadiste var. Bediüzzaman diyor, yani eli delik bir Deccal görsen o zaman herkes inanacak imtihan sırrı.. Orada o tabirin Arapçadaki karşılığına bakacaksınız. Arapçada eli delik demek çok müsrif demek, ahirete inanmayan insan, onu da tahlil ediyor, ahirete inanmayan insan dünyada tatmin olmak ister, dünyada tatmin olmak isteyen de bütün varını yoğunu harcar, müsrif yani. Mesela eli delik tabirinin karşılığı Türkçede de vardır, cebi delik adam pantolonu yoksa da, üstünde elbise yoksa da eğer müsrifse cebi deliktir..

S: Boşa harcıyor.

B.S: Evet, cebi delik deriz ya.

S: Kıymet bilmiyor.

Y.A: Sağ gözü kör ahireti görmüyor..?

B.S: Gibi böyle.

Y.A: Sol gözünde illüzyon var; gördüm diyor.

B.S: Dolayısıyla bu bilgiler size böyle bir ışık olsun, bir kıvılcım olsun. Sizden ricamız kitap okuyun, gelişme yapın bir de sansasyonel, medyatik bilgilere bir müddet kalp kapınızı kapatın, şu varlığa yönelik, sonsuzluğa yönelik bilgiler kazanalım. Kesinlikle o heyecan verici siyasi, sansasyonel bilgiler yanıltıcıdır, zahiren bir gerçekler öğrenmişsin. Ben eskiden günde sekiz tane gazete okuyordum sonra bir ara dedim ben ne öğrenmişim? Hiç. Ertesi gün o bilgilerin bana ne faydası var? Yine hiç. Artık okumuyorum.

S:

B.S: Hayır günde 15 dakika veya 10 dakika televizyondan bir bülten dinliyorum bütün meseleye yetiyor bana, tamam. Daha bitmedi, şu şey yazısı herkes aldı mı?

S: Aldı.

T: Ben almadım.

B.S: Şundan da alın, üç saat, bunu bir vaktinizi bulun. Gel Ayşe kızım, şundan evet, almayan var mı? Al birkaç tane daha, ben çantaya koydum.

A: Teşekkürler..

B.S: Evet cdleri de alın.